

едиција

цепни
а
на
гр
е
м

уредник
Ален Бешић

**ТАЊА
КРАГУЈЕВИЋ**

ефекат лептира

КУЛТУРНИ ЦЕНТАР НОВОГ САДА, 2016.

Откриј ништавност говора краљевску снагу покрета
бескорисност појмова чистоту самогласника
којима се може изразити све жалост радост усхит гнев
али не буди гневан
прихвати све

Збигњев Херберт, „Путовање“, *Елеџа о огласку*,
превео Петар Вујичић, 1990.

СОЛАРНО ОГЛЕДАЛО

*У извеснос̄ти, анђео је излишан
Као музика у вакууму... Иван В. Лалић*

На скејтборду.
Ван рама слике.
Кадикад. Пролети анђео.

Не могу га дозвати.

Соларни пуњач
мобилног телефона
истопио му се у брзини.

Оно што чујем је
да недостаје његов шум.

Лавиринти не дишу.

Оно што видим
преостатак је.

Огледало растопљеног.
Мало стаклено око.

Извесност коју знам.
Јер сам у њему.

ВРТОГЛАВИЦА

Ах. Тако згуснут
простор. Да нема места.
Од слика. Од нигде ничег.

Тек мора од стакла. Гребени.
Глечери. Оштри лед фигура.
Без сродства. Генезе.
Све је само заувек сада.

Вртоглавица. Што буди
глад. Да опет буде глад.

Као некад Ти.
И као некад Ја.

ДОБА КРИЗЕ

Данас једемо штапићима.
Мале украсне залогаје.

По твојим бурним очима
знам како је напољу.

Херметички смо затворени.
Једно у другом. Свако у себи.

Волим те зато што не бројиш.
И зато што ми допушташ
да читам дуго.

Тако остајемо млади.
И не морамо знати колико
нам је судбина додељено.

Чиста срца простирем белину.
Две папирне марамице. Небо.

КОТАРИЦА, ПСАЛМ

Пре него што пођеш
у куповину
испразни котарицу
са шишаркама.

Биле су негда
попут каштела
под ведрим иглицама.

Сада више личе на звезде.
Неприлагођене
исијавању асфлата.

Њихова догорелост
тешка је и још увек
сувише топла.
За јутро које облачимо.
Као свакидашњи псалм.

НА СУВОМ ДРУМУ

Помиловао је ову стазу
ветар. Благом руком.

Или је туда можда
пролетео неко.
У тамној мантији.
Са светлим оковратником.

На сувом друму.
Међу лишћем.

На ролерима.
Са ранцем на леђима.
Са бројаницама.
И молитвеником.

Уистину осетих
како је прохујао.
И нестао у шуму.

Оставивши невидљивом
обалу. У невидљивој
некој вечерњој души.

НА ПОЉУ, ПОНЕКАД

Зима је каткад блага
према мени. Посвуда
нецензуриране гране.
Меморијска пена.

Понекад застанем
на непознатом пољу.
Читам влати.

Понеку научих писању.
Ето сад. У мени. Расте.
Стаклени нарцис.

Небеска трава.

А НОЋАС

Ноћас је изненада
падало пролеће.

Језик невидљивог.
Испод покривача.
Разбуђен.

Заменио ме је за јагоду.

НЕКО

Може седети на пешкирићу
величине длана.
На шљунковитој обали.

И узев под своје
све време света
танушним маказицама
из малог несесера
страницу за страницом
сецкати албум овог
или оближњег века.
Хранити њиме
летњи ветар.

Може прстима
премазаним
кремом од алоје
лако. Као да га није било.
Расплести под препланулом
кожом стресни чворић.

И исто тако овлашно.
Без видљивог разлога

заплести нови.
И пренети га у шареном
паковању игрице
првومه до себе.

Праснувши притом
у смех од којег се
с много ломљеног стакла
околних душа поткожним
муњиним стаблом
опорави та нигде добављива
самонегована
еманација обичности.
Чудесност.

Може исто тако
не радити ништа.

Лено забацити удицу.
У мртав рибњак.
Уловити квазар.

Може то. Може.
Неко. Ко није ја.

АВИОПОРТРЕТ ОДСУСТВА

Поїледај. Каже ми.
Погнут над воланом.

Онда заједно гледамо
кроз стакло. У висину.
Док брисачи раде пуном
брзином. Односећи
кишу. Прибирајући
тек пристигле
магле и снег.

Али он разазнаје
сасвим јасно. Покретне
објекте на небу. Чита
шифрована писма
танких маглених пруга.
Што враћају му бодрост.

Говори ми с акцентима
изненада пронађених
светлосних вокала.

С пуним покрићем
поносне туге. Какви
умеју бити вокали.
Попут жртвованог
божанства. Двоструког
сјаја. Тек освојене а већ
достигнуте пуноће
одсуства.

*Предујо је већ нисам
Видео. Али ено је.
Царица. Домаћица
лејџа. Снаха неба.
Моја лејџа кћи.*

ТИ И ЈА

Ти поправи набор
на завеси.

Не мора бити савршен.

Нека нас тек заштити
од опште видљивости.

Од вулкана. И пепела.
Сећања. Сетних
експлозија од којих
падају градови. И дуго
диме се голе жице.

Нека нас окрене
прамцем уз прамац.
Лицем у лице.
Кроз пресушена мора.
И живу таму. Изнутра.

И ја ћу поправити ту бору.
На бившем срцу.

Ето. Видиш. И није
тако страшна, Љубав.

СПРАВА

У распореду свемоћних типки
тражим тачку осетљивости.
Да схвати кад кажем:
Недоступна. Да заустави Справу.

Јер сад разговарам
са малим богом.
Што сам је на ливадама.

Пернат. Понекад кишан.

Не подсеца нокте.
Не боји своје одразе.

Не гледа се у огледалу.
Не броји епизоде.
Не умножава се
ниједном речју.

Не обраћа се ником.

Облачи се у једну
једину судбину.

Цвркуће. Пева.

ИГРА

Тако прозиран и тако
хладан зна бити дан.
И облаци су каткад
искројени
од танка леда.

Јасно се кроз њих виде
сред зимског врта
налик астралној апсани
два млада чувара душа
нагнута над древну игру
замрзнутим сузама.

Онај ко изгуби мора
свој улог ставити у јастук.

Да размешта у сновима
тврди лед симбола.
Тако да други пут
добију други облик
а не изгубе никад
затворени смисао
мандале.

Као у спојеним
чашицама пешчаника.
Док у једном црташ
у песку у другом
навеје снег.

А онај ко добије
свој део може безбедно
испустити из руке
у светилиште срца.

Неком. Што саплетен
од тада невољом.
И вечито збуњен.
Пита се. Откуда то њему.

И зашто. Зашто.
Баш толико суза.

РЕЧНО ОСТРВО

Мислим на ствари
које се нису десиле.
Као да јесу.
И свеже растиње
мрака и бујних трава
обузме ме. Путујем
без путоказа. Без страха.

Тражим речно острво.
Златну казарку.

Када мислим на оно
што уистину се збило
нешто моје пада у време
које не умем именовати.

Одваја се као присно
срасла позлата с метала
из туђине. Пада. И тоне.
У целоноћно спорење
језичких фигура.
Под надзором водеће
звезде временских

водвиља. Несигурних
прогноза. Амнезије.

Шваља ситних сати тад
прилази ми. Са одећом
која ми никако не пристаје.

Са тим лажним бројем
и димензијама.
Сумњивом тканином.
Кривотвореним пореклом.
Мојим замагљеним именом
у чаркама ефемерија.

Како би оне могле знати
ко сам. И ко ћу бити.
Кад друга сам у себи
свакад. И нисам још нашла
лик највернији себи.

Мењам се.
И то је највећа верност.
Њу пишем.

ПИСАТИ, ДОТАЋИ

Тај мали речник
прибирања веза.
Учитељ дисања.
Снага замишљеног.
Електронски
водич путовања.

Отказује. Кад дуга је
над воденим стубом
Аде. Тако лепа.

И девојка којој је
сајбер љубавник
заспао у крилу.
Изненада. Види га.

У истинској збиљи.
На далекој солитерској
обали. Кристалне
своје чежње.

А не постоји типка
којом би га могла

пробудити. Дозвати.
Као голуба
изгубљеног. Дотаћи.

БОНСАИ

Трчим за временом.
И не могу га стићи.
У природној реткости
видљиве и стварне
апстракције дана.

И тако ми измакне
међу небодерима
увек по један
атлетичарски орден.
Чија сам лелујна лента.

С ослонцем на скраћени
бескрај кућног видеа.
На корен редизајниран
хроничним ехом несанице.
Пишем бонсаи песме.

Верујем да чине
што свако стабло зна.

Треба им само обла
позданост подлоге.

Мерни тепих трава.
Земни ослонац тела.
За кратко подшишану светлост.

Увећану зеницу.
У вежби савршенства
крхке равнотеже.
Смртне ране. Страсне мере.

Остављајући по страни
речничка испарења.
Кармин и зној.
За неизговорен
талас контемплације.
Својеглаву упорност
сваке поткресане
говорне гране.

Којој препуштам да чини
уистину ништа друго.
До оно што свако стабло зна.

САН

Један од најстаријих
мојих снова размишља
о томе да ме напусти.

Ниси довољно учинила
да се остварим. Морам
пронаћи неког другог.
Написао ми је
на јутарњем огледалу.

Но остављам ти ево
свог млађег брата.
Писало је на другом
огледалском крилу.

Не тражи толико.
Али и не обећава.
Мекушне је нарави.
Не удаљава се од куће.
У свему је налик
на добротворни улог.
Облак за узгајање суза.

А ја само њега чувах.
Тако истрајно. Тако дуго.
Као пустињски трговац
воду. И тек понека
неуглачана реч стакла
га је такла. Са њим
из истог лончића пила.

Мишљах биће то довољно.
За раскош наших самавања.

Да то што га сањам
моја је ризница.

А сад ми овај други
куца у билу. Нестрпљиво.
Младалачки.
Тражећи своје. Одлажући
бојанке. Spreмајући
замисли у којима ће расти.

О боже. Дај ми шешир.
И чизме. Године дечака.

Дај ми снове у његовом
срцу. Дај ми бајку о путевима.

ДИВА

А у стаклићима
несанице огледнута.
Танка дива мрака.

Тако лепо горим.

ЦРНА РУЖА

Видела сам жену
која је носила. У себи.
Црну ружу.

Препознала сам је
по лепоти коју би
пронела тихим
својим стопалима.
А која би процвала
целим њеним тужним
телом. Када већ мине.

И сваки пут када би неко
успутно. Са разумевањем.
Залудно дабоме. Ипак.
Слегнуо раменима.
Рекавши: Тако је то.
Таква су времена.

Или не рекавши ни речи.

МАЈСТОРИ

Зидови су окречени.
И мајстори су отишли.

Ко ће сад да врати
зидовима. Простору.
Сав весели хаос година.
Кад смо се смејали.

Живели. Остављали
посвуда гужвице чарки.
Шашаве непотребности.
Чаврљања. Цртеже
љубави. Сlike.
Тачкице. Мрве.

Ишчекивања.
Пољупце. Огреботине.
Шифре. Бројеве
за хитне позиве.

Како сад из изрезбарених
вена измолити боје.
Лудост. Слепило. Наду.

Прекречити ту несавладивост.
Што мотри нас. Ту белину.

НАЈБОЉЕ

Давао си им најбоље.
Измишљао росу усред
суве реченице. Трепет.
У простом слагању времена.
И чувању сличица у крви.
Свих првих корака.
Летења. Митарења.

Можда и није требало
увек баш тако. И толико.
Или је требало више.

Јер напуштали би те.
Без одређеног реда.

Кућни љубимци.
Бугенвилија.
Албиција. Кактус.
Што цвета једном.
И без заливања
предодређен трајању.

Суседи. Врата до врата.
Од прекопута.
Из младости. Старости.

Пријатељи. Ненадано.
Без збогом. Без видљивог
разлога нестали.

Најближи. И најпречи.
Сустанари бића.
Братска артерија.
Аорта. Лева и десна
грana опстанка.

Свако мало гром удари
у бок. У напрсли кук.
У кров ума. У корен.

У вечитој си жалости.
Што обнавља и додаје
алке. Темељно.
И тако поуздано.
Да постајеш
свака од њих.
Сваки од њих.
Изгубљених.

А Бог. Још увек тако
млад и јак. Чини те

вазда оним што си.
Божје створење.

Све мање видљив.
Прозиран. Читљивији.
Отуд. Са друге стране.

ГРАНИЦА

Са њом је и мој живот
завршен. Говорио је.
Посвуда видећи хумке.

Живот који и није
сасвим његова ствар
наставио је да постоји.

Са њом сам изгубио
младост. Све године.
Говорио је.

А младост другог имена.
Другачијих година.
Она што расте. Ни за чим
још се не осврћући. Из воде.
Из танког струка бића.
Вијугавог. Као вилин коњиц.
Дала му је кључ.

Обазриво и истрајно
питала би га које би стабло
волео у врту. Шта би желео

за вечеру. Стављајући
и нехотице танку газу
на посекотину.
На стегнуто грло ране.

И један изненадни дечак
сачекивао би га извечери.
На капији. Са лоптом.
Сасвим налик детињствима
оба његова ока.

Изјутра би облачио чисту
кошуљу спасења.
А ноћу. Тајно. У полусну.
Прелазио кровове.
Емигрантску границу
преживелих.

Одвајао мрвицу
дневног хлеба. Коцкицу
испалог дечјег зуба.

За онога у себи.
Што се није спасао.

САВРШЕНСТВО КРАЈА

Погађа моју мисао.
Као зрак што поскакује
по језерској води.
Док јој у звучном сигналу
цврчка. Заробљеног у малу
телефонску шкољку. Пристижу
објаве минијатурне жаргонске
збиље. О којој готово.
Уистину. Не знам ништа.

У хиљадитом парчићу
разложеног минута. У вожњи.
Окрене се к мени.

Волим да те слушам. Причај.

И мој глас прикачен већ је
за лаки фен медитеранског
зрака. Суши јој косу.
Умива лице. У петој брзини.

Сред речи сам. Као на самом
крају света. Пред почетним

заустављеним тоном
само за њу одабраних
медитативних пејзажа.

Пред прејаким звуком
диска од којег мрште се вода
и етарско биље. У малом
папирном убрусу за руке и чело.
Којима тако прија што ћутим.

Не знајући како да објасним
олдтајмеру срца. Што не даје се
лако. Нит било чему испод века.
Зашто баш сада. Без двобоја
Платона и Ибзена. Чехова.
И других чарки. И баш ту.
Зашкрипи. И пада.

Пред погледом те сићушне.
Једне. Могуће. И сасвим
стварне. Не-моје-моје.
Унучице мога доба.

Загледане у пристижући град
на електронској мапи крај
волана. У изненадног
запањујуће стварног јелена.
Искрслог на ноћном друму:

*Ойкуда ти баш сага шу.
Боја му љубим.*

У жару фарова што
бацају нам се у лице.
Говори фалсетом псовке.
Брзим језиком смисла.

Уверена да материја је
нерастопива шминка.
Да рукописи не горе.
Да љубав је енергетски
плес Јупитера и Венере.
Чији видео-снимак увек можеш
одгледати једном. Касније.
Ил' никад. У самоћи.

У одоцнелом кафеу наручује
хладно точено. Куца пријаву
за паркинг. Загледа оближњу
катедралу. Контролишући
успут. На личном екрану.
Малу библиотеку пристиглих
порука. Епизоде твитер-романа.
Које може читати после. Опет.
До касно. Уз лако брисање
сваког сувишка меморије.

*Штѝа рекосмо. Ах да.
Универзум. Савршена је ѿо.
Права ѝрича. Срушиће се.
Наравно. Ил' иѝак неће.
Биће ја. Или ја неће биѝи.
Сасвим разумљиво.*

И маше ми. На крају домаћег
градског раскршћа. На мигу
црвено. Уз пољупчић у лету.
Што врата летеће њене направе
затвори за мнош бешумно.

Као савршено збогом.

С којим улази се тако лако.
У нежност овог данас.
У ово извесно. Давно јуче.

БЛИСКОСТ

Неко је јутрос међу
дуге руке Дунава
спустио Ружу туге.

Сигурно за тебе.

Драга Краљичице
блискости. Разговора.
Шапата. У замрлој
слушалици дигиталних
сазвежђа. Два срца.
Која без напора чујем.

На обали сам.
У тишини застанка.
Мала ходајућа црква.
Пуна изненадне врлине.

Од које изрезбарено је
моје старинско.
Непослато писмо.

Без утехе. Без адресе.

СКИЦА САМОЋЕ

У празном простору
мноштва. Света
тишина услужности.
Пластичних тањира.
Виљушки.
Чашâ од папира.

Она одлаже свој прибор.
Згужвану салвету.
Проверава последњу поруку
на мобилном телефону.
Са тамног капутића
скида мрву. Забацује
косу. Одлази.

Она друга. Преко пута.
Не скида поглед са мрве.

Не дотиче се ничега.

Под црним капутићем
мало срце телефона
трепти. Испретурани

вагони и кофери.
Порука. Имена. Бројева.
У светлима панике.

Једне сасвим личне.
Сасвим саме.
Планете у пламену.

СПАСЕЊЕ

Ватрогасци
и водоинсталатери.
С појасевима.
Мердевинама. Пумпама.
Приручним апотекама.
Али и остали.
Вични расплетима.

Учинише своје.

И тада. Нимало застрашен.
Измршавео и сасвим мокар.
Из отвора канализације
би некако спасен.

Тај псић.

Тако леп. И са толико
самопоштовања.

За непун трен. Лаког
корака. Подигнутог репа.
У мудрости свега што је

до тада о људима упамтио.
Одмаглио је.

Не осврнув се.

НИЈЕ НЕРЕШИВА

Није нерешива
путања овог дана.

Врата обданишта су
отворена. Један велики
кишобран. Складних боја.
Надвија се у пуном луку
над други. Мањи.
Омалан бојама
сунца и мандарина.
Што својевољно
врлуда. Шареним
баштенским путељком.

Тамо и овамо.

Нагнут над гумене
чизмице што пљускају
по тек откривеној
могућности пљускања.
Силног мноштва капи.

По досадној и потпуно
непотребној бетонској
стази. На иначе тако
живописној и осетљивој.
Најмањој од свих
наранџиних облина.
Неравне коре.
Тајанствених пора.

Што обећава да ће израсти
у чуда планете.
Таман по несагледивој
мери свих чудесности.

Које треба. Колико још
овог часа. Набројати.
Срицати. Обећати себи
прву будућност. Једну.
Сасвим малу песму.

СЕЋАЊЕ ВОДА

Пре него што отпијеш
гутљај воде.
Помириши Ружу.

Другачија биће жеђ.

Звекет шољице и тањирџа
остаће нечујан. Иза паре.
Иза тишине.

Где јасна су. И виде те.
И друга лица. Као што
и ти видиш њих.

Тренутак ти окреће
другу страну бића.
У тесном језгру
збивања. Допушта
да засветлуца траг.

И као што тешко опстаје
у основи лаког.
Као кротки позив

неистраженог.
Тако ћеш све мрачно
и неизвесно понети.
Неизбежно.

Јер све што те чека.
Свеједно. На крају
прозирност је. Чистина.

Сећање водâ.

ГОЛУБОВА ПЛАШЊА

Голубова плашња
пуна је твог имена.

Стране света окрећу се
око наших одлазака.
Склопљених у књигу.
На ноћном сточићу.
У благи талог
несаничне пилуле.

Моје папуче
носе боју опреза.
Мој вид оштар је.

Не требају лампе.
Екрани. Бусоле.

За сићушне поре
година за годином
приања. За мапу
твог лица.

МАЛА ПЕСМА

Да би написао једну
малу песму мораш
напорно радити.

Слушати кишу у олуку.
Гледати планету капи
како дуго одваја се
од следе матице водâ.

И пада. Успорено.
Будећи поспало биље.
У дару постојања.

Мораш тврдо ћутати.
Постојано бити ту.

И када је то ништа друго
до трен за треном.
Залудност опушка
у снегу. И ништа боље
од звоњаве сломљених
леденица замишљеног
под танким кровом.

Задрхтати. Увек изнова.
Прозиран. Светао.
Готово свет.

Над чајном паром.
Кад дотакну се
међу дугим прстима
мраза две шољице.

А не знаш коју
прстима грејеш ти.
А коју твој јутарњи бог.

Једну малу песму
мораш писати тако
да она и не зна
да ће бити написана.

Као да нестала кошута
срећним удесом изрони
из маглена језера.
Ил' последњи дах.
Домогне се даха.
Испод коже. Капка.
Залеђене тишине.

ПОХВАЛА ГЛАСУ

Реци ми. Да ли онај
полудели пас и овога
јутра још увек дрхти
удно наше капије. Жељан
парченцета твоје приче.

Помени ми. Још једном.
Вести из штампе коју
не купујемо. На коју
тек бациш поглед.
Јер убијају метком
црних својих слова.

Читај ми гласно.
О стварима споредним.
Толико да одају тек
благодворан звук
твог читког присуства.

О томе на пример. Како је
могуће одгајати киви
у нашим пределима.
Како рибе имају савршен

премда готово прозиран
пробавни тракт. Јасно се
види на чему почива њихова
отпорна и прозирна судбина.
А птице пак поседују посебно
чуло којим предосете опасност
у време глобалног отопљавања.
Када су жестина олуја
и учесталост торнада
још непредвидиви.

Како је све у вези.
И тако нечувено близу.
Да изненада осетиш рану
на тек откривеној озлеђеној
лобањи Ричарда Трећег.
Као да није из оног доба.

И да египатским династијама
од пре четири и по миленијума
у ствари и нема краја.
Јер је сада тек откивено
име Хентакавес Треће.
А ко зна кога ће све још
открити имена исписана
по зидовима некропола
Старог царства.

Питај ме за ону чудну реч
из укрштенице. Коју смо тражили

на непрегледним речничким
трасама нашег и свих других
језика. А која је без сумње
смишљена како би била
разлог нашем тражењу.

Прочитај ми гласно
садржину листића
приложеног уз антибиотик.
Изрецитуј полако. И тај рачун
за потрошњу непотрошене
електричне енергије.
И кратки садржај филма
који нећемо гледати.
У касне сате.
Када распростиремо
чисту постељину и тела.

Док говориш. Светлосне
игре неизмишљених још
антидепресива купају зидове
града. Изненада завијоре
заставе на непостојећим
кулама витешких турнира.
Засветлуцају бунари
у којима се купала
бистра истина бити.
И миришљава пут
нашег детињства.

Док говориш.
Преносиво све је.
Тихим шумором
проговара алувијално
злато. Са самог дна
посвуда расутог.
Невидљиво постојећег.

И бивам мирна. Као северни
вбрац. Кога нико није лишио
северних клима. Као султанија
којој су доступна мека царства
чувстава. Поседовање
свеопште близине.

Давно посечена трешња
цвета у твом гласу.
Наруквице година
обгрљују ме без терета
тегоба и страха. Опет смо
плесачи. На месечини.
Која је лековита и млада.
И пљушти. Као раскош
казивања. Чије нити зраче
попут преосетљивих сензора.
Уз благи наклон кумира
спаса. Овог и оног света.
Свуда. И свима.

Говори. Причај.
Шапући. И између
безнађа мртве и јутра
прве нађене речи.

Промрмљај
нешто. Успут.

Док слажеш кашичице.

Нешто згодно. И смешно.
Док склањаш документа.
Завирујеш у датуме.

Ил' нешто свечано.
Попут нових старих завета.
Учвршћених. Изнова.
Стиском два наша длана.
И целовом баршуна.
У шаптавој. Нежној
тишини. Твог гласа.

ЕНОХ, МЕЂУ СЕКУНДАМА

Тек што си распламсао мој
покрет. Пустио моју мисао.
Да тече као мисао. Мисао.
Мисао. Мисао. Мисао.
Тако далеко да трчим.
Радостан што још увек
не могу је стићи.

Тек што си рекао да носим
три стотине шездесет и пет
твојих благослова.
На мојим смешним крилима.
Гуменим пливачким
перајима. А ево ме.

Имам само седам.
Само својих година.

Попрскан крвљу. Изгребан
секундама. Крицима.
На изгаженим
небеским плажама.

Рафали из таласа сунчевог
дана. Жбице лажног
сунцобрана. Пуцају.
Уписују се у моју
сликовницу. Књигу.
Судбину. У кратку
историју гостујућих.
Из доба сећања.
Од јутрос. Од јуче.

Док трче око мене
бивши туристи
цивилизације потопа.
Трче мртви. Односе
оне до малочас живе.

Држим за руку Мајку.
Дрхтим. Одавде.
Заувек.

Спаковао сам рајске
предеље. Све је у мом
руксаку. Тако тешко.
Тако врело. Имам седам
година. Хоћу да живим.

Носим срце дечака. Срце
трактор. Морам ископати.
Сакупити знаке. Имена.

Снагу речи. Слика.
Поуздан бити. Бити веран.

Јер дуга је. Дуга мисао.
Док путујем електричним
возом. Циком апокалипсе.
И носим писмо палих анђела.

И имам седам. Имам
седам милиона година.

Једва видљив. Једва чујан.
Морам изнети светлост.
Песка. И крви. Браће.
На небеским плажама.
И трчати даље.

Ненамрштен. Уистину.
Љубаван. Мислима веран.

Разносити кифле. Ћевреке.
Хлеб. Свакидашње бити.
Негде у мислима. О земљи.
Будан. Будан. Будан.
На градским.
На свемирским плажама.

Од сада заувек. Спреман
за пут. За краткост.

Са сламним шеширом
окаченим о Минути.

Јер линије судбине
укрштене су тако. Као два
прста сплетена за срећу.

И ко зна. У који ваздушни
мотор. У које елипсе.
Улетеће птица.

У мени је већ поуздана
сигнатура зрака.
Толико милиона година.
Да старац сам. И дете.

Чувар Душа.
Заувек дечак. Од росе.
И суза. Кад саберем:
просто. Година седам.

ДЕТЕ

Увек си дете.
Неког времена.
Онда се време наталожи.
Преточи и преокрене.
Изабере своје наследнике.
И више ничије ниси дете.
Дан сване просто.
Као изгубљена вечност.

КОНТЕЈНЕР, РУЖА

Само ружа као ружа цветџа / И нико више
Вислава Шимборска

Пошавши на одмор.
Од ствари. Са свежњем
старих нових. Играчака.
И давно плаћених рачуна.
Неко је бацио ружу.

Још увек са видљивим
капима воде из чаше.

Блиста. На раном
сунцу. Као ништа.
Што могло би
бити јој равно.

Јер ружа је Ружа.
Ружа. Ружа.

ГОЛУБИЈА СВЕТЛОСТ

Ах ти голубићу.
Долазиш ми у било
које доба.
Пресвучен
у светлост.
Кочоперност.
Кишу и перје.

Огрћеш ме сферама.
Могу мислити
и корачати
истовремено.

Док кљуцаш нахајно.
Из обе полутке света.

Као да си већ био.
У царској свити.
Достојан прохулајог.

А уистину гле.
Још увек.
Одевен у постојање.

ЧАЈ И ТОСТ

Док приносиш ми чај
и тост. Киви.
Мандарину. Грозд.

Драги мој. Од година
разнежен. Оку мом
све снажнији и дражи.

Папир на моме столу
шушти. Шумори.
Реке папира. Шума.
Године збране
у листове. Лишће.

Уместо обеда пружам ти
запис. Узаврео још.
Од путних мисли.
Преломних питања
судбине и стила.

Док уистину. Можда је
сачињен понајпре
од наших златних

свадби које славимо
сплетеним прстима.
Сваке вечери.
Пред призором сјајно
осликаног дана.
Коме јуче узима боју.
А сутра снагу.
Да буде од сваког
прохода јаче.

Можда и сама сам
у том боју. Тек биће
од папира. Ког тетоши
и храни овај мали
врт за двоје.

Док напољу неко
скупља отпали малтер.
Те куће што негде
у даљини вида се руши.

И већ је само стаза.
Прамен ничег.
Незван. Недобродушан гост.

НЕШТО

Нешто светлуца
између треперавих грана.

Изрезбарено финим перјем.
Алаткама снегова у мени.
Бело. Велико. Непознато.

Нешто ми говори
из Белог. Непознатог.

Толико си гледала
те детињасте врапчије
поруке. Бубице.
Трагове млазњака.
Слушала све што звончићима
гласи се из моје треће руке.
Промиче кроз моја
нехајна бела слова.

Каже ми. Нешто.

Стежући ми невидљивим
начином руке.

У вене ми утискујући
бритки пулс леда.

Хајде сад. Време је.
Одигни корице. Опне и коре.

И загледај се. Већ једном.
У тамно и гладно. И тако само.
Бездомно. Моје срце.

СРЦЕ РУЖЕ

Путујмо моја душо. Овим
језику несклоним светом.
Где нико ништа неће ти рећи.
Ни добра јутра. Ни срећна пута.

Човек иде свакодневном
улицом. За свакодневним
послом. С мачетом у торби.
Уместо хлеба. Други пак
у потпалубљу потопљеног
мигрантског брода само за уже
за уско своје грло пита. Трећи
о Библиотеци не зна ништа.
Нит говори ишта. Не живи. Нити
будан сања. Нит икуда икоме хита.

Ништа је његова почетна.
Његова завршна. До црнила
избледела страница. У ситном
праху папируса и праху праха
све би. У једном занавек
срушеном храму душа.

Реци ми своју тајну.
Можда ће се зауставити
нож у лету под шатрама
лелујних слика и јасних мета.

Можда ће закопан инструмент
тебе цела почети да свира.

О колико то много речи
не знати треба. За сваку
лансирну рампу. Ка паду.
Светиљки. И светала.
Блиставих мразова. Благе
маховине исходишта.

Док нестају хиљадита годишта
тебе и мене. Брзином муње.
Дигиталном пречицом експлозива.
Док светом Светог ратник
гази. Гипкошћу гује. У мантији
с прорезом погледа смрти.

Путујмо моја душо. Још увек
уза ме си. И могу се умити
у јаду дубоког срца твоје руже.

Шапат по шапат можда могу
скупити на усни оно што ћеш
без мене неком рећи сутра.

Јер без језика све се кида.
Љуљашка пада. И овај приказ
неопеван. Што само је сада.

Реци то. Себи. Мени. Гласно.
И нешто тише. Намерниче.
Јер нисмо ли већ од праере
браћа по непогоди. У истој мрежи.

Само ту реч реци. Од које ни влас
не може да страда. Ону што
додирује те. Као тонски запис
хаљине. Изгубљена драга.
Мирис њеног трага.

И нова биће опет страница дана.
Твоја стаза речи безбедна у мојој.
Као зеница ока твог и мог
замишљеног мишљеног пута.

Само реци то: Довиђења
друже. И збогом. Ако треба.

Без тога свака нит је оштрица
тупа. И оштра без руба рана.
Руши се без речи језик света.
Као надгробна плоча.
Дигнута за целов самој себи.

И свет без речи завитлан
камен. Тежак је. И пада.

Језик збачен с бића. Без сећања.
Бистрих кумира ума. Без осмејка
речи. И блиставе њене казне.

Без руже стида. И смисла.
Без душе. Гле: пада. Само пада.

ГЛАСИНЕ, СУДБИНЕ

Видео сам будућности / смртоносна је
Леонард Коен

Ако ипак. Доста ти је
речи. Пресавиј два-три
листа новина од јуче.

Некада су тако барку
за будућност и неоткривена
копна правила деца.

Сачини сад и ти. Обрнутим
редом. У маниру искусних
мајстора бојења апартмана.
Изби. Ил' зидова скровитог
љубавног гнезда. На мансарди
још ненасељеног арондисмана.
С голубовима у најави.
Ту чудесну. Смешну. Папирну
капу. Мајстора или луде.

Протрчи са њом испод
заборављене слике неба.
Издржи неочекиван пљусак
боја. Небеске страсти.

Чућеш. Говоре светлости.
Речником од пре почетка.

Ил' одбегни. Просто. У дубоку
ћутњу. Тамо где очеви богова
рећи ће све. А ипак ништа.

О кривици коју још нису стигли
замислити. У нуминозном
простору златног песка.
По којем цртају. Покретима
мисли. Пејзаж душе.

И у својој најсмелијој
машти зацељују га.
Од будућности незацељивог.

Од пада још непротумачених
колонида. Гашења династија.
Преносивих ратова: брат на брата.

Од решетања лава чувара
непроцењиве прошлости Богиње.
Од разбијања заклетви.
Крчага с млеком. Кућног прага.
Од багерског рушења
посебности. У баштини једном
створеног. Неизрецивог.

Од напуштених одаја нотних
система. Од испражњених
конзерви појмова.
Поломљених логаритама.
Исмејане логике простог
збира. Два и два.
Од залудности параграфа.
Што као омчице у ветру
њишу се. Сплетене.
Модним криком удвојеног
одсуства смисла.

О замисли их само. Замишљене.
Док нису још стигли смислити
шта рећи. О тами дана.
Тамнијег од ноћи удовица.

О бекствима оних што
с новорођенима у путној
торби утекли нису. У гуменим
чамцима. На дрвеној арки.
У гепеку безваздушног
комбија. Заустављеног
сред коби живог песка.
У бешћутности људских пустиња.
Пред равнодушношћу Зида.
Бесхлебног. Тврдог. Данас.

О скандалима историје.
О гласинама. У далекосежном
праску. Што дуже су од свих
истина. Дуже од просте
и љупке лажи вечитих љубавника.

Дуже од свега. О чему
за њихова света и века.
У њиховом прабожанском
уму. Уистину. Никада.
Није било ни помена.
Ни знака.

ОНО ШТО НЕДОСТАЈЕ

Када би опет постојала
пролазност. Да нагнем се
са моста. Загледам у fine
унце сентимента. У ужас
и опомене наслеђеног.
Крвна зрнца што поскакују.
Пуне боја. Свега
временом допремљеног.

Али време је попут
ветропаркова. Заведено
на кружни пут. Врти се.
Попут ротирајућих кула
без земље порекла.
Кринолина дубоког амбиса
у које смо обучени.
Под наркотичном благошћу
виртуелног ментора.
Креатора везâ.

Ван њих. Кида се и цепа.
Оштре поруке остављајући
на недодирљивом стаклу.

Што узнемирују ретку.
Стварностима електронске
мреже сасвим непотребну
осетљивост. Празнином.
Развалинама тек минулог
века. Лако прекораченог.
Заборављеног.

Као прегаженог јежа
да видиш на ауто-путу
како лежи окружен
одбрамбеном
последњом језом
бодљи без тела.

Добро је што дуго
памтим. Сликам
менталне пејзаже.
Сећањем. Лагано.

Попут мантре.
Набрајам. Враћам
у појмовнике
све што недостаје.

ТЕЛЕМАХУ НЕМА КО ДА ПИШЕ

Заправо ми и не треба
ништа. Сем проласка.
И нешто обуће за дуги ход.

Говори ћутке. Млада
жена под веловима.
Међу графитима.

Што као рашке фреске
повијају се над избегле.
Са зграда давно једном
избијених прозора. Под чијим
темељима плешу узрујања.

И сад. На домаку мостова.
И путева што вијоре попут
судбина. Укрштају се.
Отпремају возове и сновите
трновите трасе спасења.

Док ратови трају.
И Телемаху нема ко да пише.

Маслачци у парку.
Деца на отвореном.
У странствовању. Додирују
предмете игре. На један дан.
У пролазу. На један сат.
На пет минута. Деца.

И шипурак се може слободно
брати. Време му је.
Каже душа. Чувара парка.

Једном. Тамо далеко.
Од његовог опорог
руменила може се спремити
успомена. Мирис старе
кућне песме. Лековити
чај. За месечев лук.
Од метка до птице.

Крај банкомата
презадужена будућност.
Пулс очева. Синова.
склупчаних крај мајки.
Сестара. Браће.

Треба ми пет пари патика.
Говоре Телемахове очи.
Пет нових континената.
Пет живота. Ништа више.

Кад нађем Авенију.
Топлу попут седла на којем
сам јахао. Попут дрвеног
весла којим сам испловио.
Попут питког Југа твог ока.
И када загризем кришку
јабуке. Опеку куле
замишљеног града.
Акростих. Од усијаног
облака и грумења. Реченицу
својих дана. Јавићу ти.

Говоре Телемахове
очи путовања.

За сада сам маратонац
у кавезу од жилет-жице.
Вечите границе.

Треба ми пет орбита завоја.
За ране пет живота.
Ништа жилет. Нула жице.
Ваздух. Ваздух.
Ништа више.

Послаћу ти селфи.
Када оживим.
У Проспекту мира.

Када ову у путу.
Међу маслинама.
На голом тлу рођену Звезду
што преокренула ми је небо.
Извадим из торбе на леђима.

И спустим је. Опет.
Као овде. Међу људе.

*Београд, Миксалишиће,
Парк код Железничке станице,
16. септембар 2015.*

ЕФЕКАТ ЛЕПТИРА

Песника далеко језик одведе.

Марина Цветајева

А тек душа. Тих двадесет
и седам лебдећих грама.
Што увећају се.
Када души је тешко.

А полети.

На аларм дима. Знак
да гори шума. Да птић је
без гнезда. На првом
испиту опстанка.

Ефекат лептира је стих.

Сићушност убода
одзвони у њему.
Као кратер. Над којим
сигурност губи корак.
Занесена дубином
пада. И додир
прозирног сјаја медузе
пожар је. На кожи
невичног пливача.

Бол је води. Тамо
где никада још
није била. Душа.

Тамо где таласи
запљускују тело дечака.
Као малог непроходалог
делфина. На обали спаса.
Што није га хтела.

Та уредна одећа.
Одабрана из спреме.
За далек пут. Руком Мајке.
Патике трогодишњака.
Којима се није могло
начинити чудо
ходања по води.

Тишина неба. Над криком
немог тела. То је песма.

Мекота тела. Дом. Кабаница.
Шатор. Уточиште. И капела.

Јер магнетни компас
стиха поиграва. У двадесет
седам антена трепћућих
лептира. Кад резонанца
лоптастих муња пролети.
Кроз кућу бића.

Док земља дрхти.

А лаж је једнако стара
колико истина. Никад
довољно млада. Ни тако
опако снажна. За време.
Што скршених руку гледа.

Јаванска шкољка.
Са обала реке Соло.
Под првим оштрим
урезима људске руке.
Можда је тек закључана
љубавна тајна. Милоснија.
И блажа. Од песме коју
клешу судбине друмова.
Река. Судбине мора.
Судбине дечака.

Што отплове изгубљене.
Док светиљке радара.
Камера и објектива.
Стижу за дужину секунде
једног живота касно.

Док милујемо далека
брда и ледене горе.
Благо. Руком.
Лептири под кожом

магнетне карте стиха знају.
Леїе речи нису истїиниїе.
Истїиниїе речи нису леїе.

Језик је растављена
форма музике. Што у тврде
седефе. Шкриљце. Урезе
голе материје свог порекла
изнова се враћа. Тражећи
хране. Стварност потпоре.
Свог даха. И гласа.

Ломим речи. До сићушног.
Моћног. Магнетног поља.

Ефекта лептира.

До валовитог покрета.
Налета. Миграције.
Пресељења спаса.

Од мртве тишине.
Од ништа. До сада.

ЉУБАВНА

За тебе. Изгрижена оловчице.
Што ставила си ме под вршак.
Тачку неуморног почетка.

За тебе храбро срце.
Вечитог дечака.

За тебе драги Нико.

Што некако дођеш ми
као халапењо папричица.
Бибер у причи. Црвени
папар. Нескучен пурпур.

Једва ко би да те присвоји.
А посвуда си. Ничији.
И свој. Дајеш арому.
Акцентујеш смисао
љутине. Чиниш оно
што мало ко сме. И уме.

Но мораш и ти имати
некакву батеријску лампу.

Бакљу. Светиљчицу.
За лагуме.

Па ево ти мене. И моје
нераспаковане још
песмице. За тебе.
Драги Нико.

Да нађе ти се. Кад дође
час да огледнеш се.
И ти. У непрегледном.
Што бане. Ко од шале.

Уистину као ништа.

У ТАНКОЈ СВЕТЛОСТИ

Пре него што отпијеш
гутљај воде. Застани.
Дај га Ружи.

Превешће те преко
бреговитих предела.

Путоваћете дуго.

И застати тамо
где осване пред вама
грнено грно. Топло.
Од земље и сунца.
Од свог почетка.

Од смотуљка речи.
Од памука и вуне.
Које ти пред пут
у стаклене авеније
дотуре вољени.

Како би иначе икада
могао рећи да си

уистину корачао.
И ишта знао о почетку.

Иако привиђа ти се.
У дашку окрета странице.
Коју не успеваш до краја
прочитати. У танкој
светлости отварања руже.

СЛИКА ДАНА

Та слика дана.
Што ме затиче са рукама
у брашну. У пени шампона
од бадема и меда. У купки
од лажне сребрнине.
За свакодневну употребу.

Од прекопиране тајности
шкољке. У коју за трен
или два уплива стварна
скровитост мог бића.
Сасвим истинског
трна. И сасвим
збиљског пола руже.

Та јасност. Што снимиме
из потаје. Наоружану
штипаљкама за рубље
и косу. Каткад са прстима
обасутим прстењем
великих и малих
слова писама која пишем.

Уз мисли безазлено започете.
Брзоплето напуштене.
Попут опасног кварта
градова и улица
нашег бивања.

Та бистрина. Што ме прене.
У великим пословима
сањарења. Које прекидам
тек да кажем ти нешто.
О капуту и ципелама
и о разговорној стази
што нас чека.

О изгубљеном перу
речног галеба успут.

О жбуну врапчијег
парламента.

Најпосле и о вечерњој
ватри што у мени се
припрема за двоје.

Чини ми се да од зрака
божанске промисли сажета је
и сагледива та слика.

Као посебно важна
нотица опаски

спајалицом прикачена
на неки дуги и збијен текст
непознатог аутора.

Који ме непрекидно
опомиње на читање.
На одгонетање.
И страхопоштовање.

А да ме чак и не спомиње
изричито. Нити по имену.
Док вијуга уман
и замршен мојим умом.

Без икакве назнаке
каква би могла бити
моја улога у њему.
И куда то уистину води.

СМИСАО

Имам своје разлоге.
Да пређем испод ове
надстрешнице са леденицама.
Под ону другу. Тумачећи
у себи разлику у музици
њихових стаклених удараљки.

Али разумем и ону
капљу леда. Која исто
тако има своје разлоге.
Да у несавладивој
шуми леденица одлучи
о своме трену да кане.

Смисао моје љубави
колеба се између
постојаности онога
што памтим.
И хировитости онога
што ми измиче.

Пуни су чанчићи.
Музике. Што настаје

тамо где згушњава се
звук празнине.

И смисао дакле има
своје јаке па чак
и надмоћне разлоге.

Тражи да их разумем.
Или бар уважим.
Водећи ме ако ништа
друго и никуда пре
оно баш вијугом
својих упорности.

Из једног лавиринта.
У други. Или потпуно
ван њих. Простом логиком.
Коју моја немоћ назива
чистим одсуством
сваког смисла.

ПОНЕКА ПЕСМА

Понека песма
као да је сва у погледу
којим си је прелетео.

Као да је преко папира
прелетео даждевњак.
Уистину чудесан. Но
прозиран и утваран.
Не остављајући за собом
ни сопствену сенку.

А добро је спотаћи се
о чворић у тексту.
Застати пред бравом
за коју тражиш кључ
у читавом свежњу.

Наићи на нешто попут
зрна сувог грозда
у божићном колачу.

Нешто сићушно.
Што мами те
да дођеш по још.

И тада уистину враћаш се.
Тражећи у себи сва она места
на којима још ниси био.

Не би ли некако осветлио
себе другог. Који ћеш бити.
Кад развежеш то мало
непознато биће.
Које си могао и превидети.
У трептају ока.
А све време било је ту.

Напрстак вулкана.
Свитак листа. Гусеница.
Будућност смисла.

Било шта. Што чека те.

Обликовано тако
да уме да говори.
У много прилика.
И на више начина.

Уистину твоје боље ти.

СВАКИ СЛУЧАЈ

Уверавамо вас да смо
предузели апсолутно све.
Да се осећате безбедно.
Припремљено
за сваки случај.

Али један је случај.
Наизглед непланиран.
Сасвим прорачунат при том.
Прецизан. И препун себе.
Као механизам
експлозивне направе.
Безочан. Бахат.
Бездушан и безуман.
Као онај у слављу опијени
локални контролор случаја.
Ето. Бануо.

Поломио. Запалио.
Поплавио. Баш све.

На граници супротних
страна. Од којих је и она

зла проглашена добром.
А добра опасном. И злом.

На ивици разума. Постао је
истакнути представник
генерације случаја.

Што никада нису
матурирали.
Ни преписивали онај
уистину красан сонет.
Дизајнирали будућност
дечијих колица.
Спасли мачку из сливника.
Нити у бесаним ноћима
решавали љубавни
ребус. Ружом.

Укратко.
Опасан момак случај.

Онај због кога се мрзне
крв. А зима обузима
читава предграђа.

Леде се штавише
океани. С таласима заувек
склопљеним око отпалих
авионских крила.

Пејзажи заустављају дисање.
Кажњенички водови бреза.
Ошишани на нулу.
Примичу се изумирању.
А згранута памет
иначе препаметних делфина
не дојављује ништа.

Откако је у строго чуване
централе потпорних инсталација
заштићене околине
с тек уграђеним срцем
ручне израде ступио.
Инцидент. Страшни случај.

Заменио осигураче.
Искључио аларм.

Излила се киселина.
И нестало је енергије.
И неопходних разјашњења.

С врха постројења
за одржавање вере
у недостигнуту палу је
кутија с речима.

И шта се сад ту може.

Ево још увек у диму
тињају наде. Слабашне
унутарње жице. Затрпани
слушни и други канали.
Оних. Занавек
у пустињи жедних.

КРИВИНА

Сто је сто. Темељан.
Са гравурама породичних
година. Ћачких радова.
Самотних лектира.

И вино је вино.
Одлежало. Довољно.
За еру нестрпљења.

Чекање под звездама.
Таман какво треба.
У свечаности наде.
Са небом у позадини.
И накитом. У праизведби
простодушног рада. Срца.

Албум на столу отворен
на месту тих дана матуре.
Тог раста руку. За онај
дохват морског јежа.
Језерске пастрмке.
Пуцкетање кестена.
У раздраганом смеху.
Крај ватре.

Сложенац справљен
по старинском рецепту.
Неколико сати
зачинског шапутања.

И више пута потом
догреван. Земљани суд.
У тачно подешеној
микроталасној пећници.

И растући степен студи.

Јер они чекани.
Изненадни Узваници
Случаја. Задржани су.

На пламтећем броду.
У потонулом комбију.

Идентификовани. По траци
заборава ограничења
брзине. И једне мале.
Голом оку невидљиве
грешке. У кривини.

БИВШЕ

У приземљу зграде број
петнаест. На улазу број
седам. У плавим
комбинезонима.
Радници екипе за допрему
намештаја робе и ствари
постављали су уза зид
уредно припремљене торбице.
Са стаклима за елегантно
придржавање животних
призора. И синтетичком
пеном обезбеђен танки
екран. За пројектовање
будућности.

Господар ситуације.
Нестрпљиво је звецкао
кључевима. Отварао
и затварао сандуче за пошту.
Са тек уметнутим
својим именом. Будећи
у том заспалом кућишту
наталожене сени. И ништа.

На дуго очекиваном
лифту број два.
Отворила су се врата.
Времешни људи.
У јакнама јучерашњице.
Сродници Бившег.
Износили су тишину.

Једну по једну картонску
кутију. Грамофонске
лонгплеј плоче. Раздвојене
новинским папиром.
Радио-апарат марке
грундинг. Торбу од скаја.
Са ознаком ЈАТ. Отворену.
И са качкетом положеним
на врху. Заједно
са збирком штапова
за дуга ходања.
Власника Бившег.

На фотељи извајаних
рукохвата. Од чисте
ораховине. Било је
још видљиво
сомотско улегнуће.

Као да малочас је
устао. И отишао.

Или га отуда однесоше.
Негде. У сасвим
другом правцу.

Оставивши. За друге.
И друга времена.
То улегнуће. Престоље
Бившег. Сен. И ништа.

ОКРЕЋУЋИ САД

И ево. Окрећући сад
тај прстен. Са пет
празних места.
Са пет погубљених
сафира видности.

Могу рећи:
Какав раскошан
самогласник.

Какав храм
тренутка.

Какав живот.

РОМАН РЕЧИ ИЛИ: ДОГОДИЛО СЕ НА ДАНАШЊИ ДАН

Овај двадесет шести.
Јануарски. Оштар дан.
Проглашен је.
Статистички гледано.
Непобитно дакле.
Даном меланхолије.

Руксак меморије. Иначе.
Другим је данима одложен
у углу. Сред немерљиве
лакоће путовања.
С електронском мапом.
Важећом тек у једном
смеру. У једном дану.

А ето. Ипак. На данашњи дан.
Те 2006. Збило се нешто
крупно. Откривена је
најмања планета.
Сасвим налик земљи.
Њена далека сестра.

Ван сродничког.
Сунчевог система.

Свако нађе сличног.
Бливанца. Такорећи.
У свету људи. И планета.
Иако чини се да путује сам.

Тамо негде. У магли.
На неком мосту. Чека.
Та заборављена помисао.
Да ниси изгубљен.
Без лика. Та пројекција
тебе. Мајушна. Слободна.
Отпорна. Ситна. Тачка вида.

Што расте. Без пореза
на постојање. Марша соли.
С правом на умножавање
простог блага. Утврђивање
свакидашње грађе.
Свих других погледа.
Земаљски укоренених.
И лебдећих. Летећих.
Што птичија су.
Космичка. Ил' ничија.
Само твоја храна.

А како и приличи
неистраженостима.

На данашњи дан.
Те 1905. Пронађен је
силно велики дијамант.
Заборавила га је древност.
Као још неискоришћен
и редак згодитак.
У самом срцу Африке.

Исечен је на 106 мањих.
А „Звезда Африке 2“
потом поклоњена краљу.

Отпали прах. Рачунам.
Припао је праху.

И звезда звездице ево.
Тај чисти спомен праха.
Над овим рукописним
даном титра.

Окрећем га сунцу.
Јер тако кажу. Храпе се
енергије ишчезлог бића.

А ко би још у супермаркету.
Међу корпама металног
сјаја и празнине. Мислио
суштине. Кад ту је шампон.
Прашак за ишчезнуће мрља.

За даровите исцелитеље
нигдине. Успешно
приведене у клизне
пределе Ничег.

Научите да тргујете.
Научите да тугујете.
Кажу власници трговина.

Можете платити
и кредитном картицом.
Само продужите
валидност
исправа. И туга.

И трепавице уз то.
А онда коригујте боре.
Увећајте масу. Требаће.
Спрам хладноће.
Најављених зима.

И ето ја. У дану
велике меланхолије.
Ни ексер закуцати.
Ни дозвати Онострано.
Сањам. Због чисте
потребе за сновима.

Прикована за гнезда
сени. Темељно. Архаично.

Мађу замкама симбола.
Ватре и пепела. Блиставог
у меланхолијама.
Принца наде. Принца
ноћи. Јаче од света.
Што задеси те. Док стојиш.
Без даха. Задивљен.
Ништаван. У јануару.
Сред космичке бесмислице.
Што пориче те. У истом
часу док је сричеш.

И Довиђења кажеш
пријатељу. И више
ништа. Јер тако дубока
у том дану. Поноћ је.

Појам узвишеног
и иначе памтиш.
Из етике обичних
столећа: Колико лепоте.
Толико суза.

Али баш на овај дан.
Педесете. Тог истог још.
Прошлог века. Дакеја.
У Индији. Постала је
најмногобројнија
демократска земља света.

Срећна нека је Дакеја.
У Индији. И срећна била
педесета. Свакад. И онда
када слави је један. Тек један
човек. У најмногољуднијем.
Густом штиву. Заборављеног
слављења. Светиљке. И људи.

Јер ево деценија је већ
седам. На данашњи дан.
Откако угашен је туцаник.
Пећ страшнија од свих
пећи. И последњи
прамичак косе. И дима.
Најмногољуднијег од свих
упамћених казамата.
А преко срца. Још увек.
У жичаном конопу. Пређе.
Историја прекрижених
лица. Жута звезда.

Само је дан велике
меланхолије
напрекинут дан.

На жељене дестинације
стижу запаљени аутобуси.
У птице је уграђен експлозив.
И тамо где слете.

У разореном миту.
Распе се грифон-град.
И пада. Као човечанство
од икада. Цело.
Да обезглављено пада.
Под завршним ударцем
мача. У дечијој руци.

Прецизно снимљена су.
На колена бачена.
Погубљења.
Без опроштајних писама.
Молитве и крика.
С извршитељима.
У крупном плану.
Под црном кринком лица.

Рођен у једној земљи.
Анонимус. Изгубиш
срећу у другој. Несрећу
нађеш у трећој. Као испосник.
Ученик. Концертмајстор.
Пилот. Туриста. Дете.
Вечити студент столећа.

И сваки снимак намењен
трајању чини се лажан.
Пребрзо замењен другим.
У звуку амбулантних кола.

И тако невешт. Да само
случајност. Ухвати те оком
истине. Ужаснутог тренутка.

Свеједно што и безболно
може се. Дигитално.
Изградити идентитет.

Нитрати још увек.
И увелико. Налик прашку
за снове. Учине своје.
Крунишу поноћне
представе. Рестауришу
Помпеју сећања. Доручак
у маслињаку. Постављен
на џепној марамици.

Тако топло. Да уистину
верујеш у промене.
Прохујало с вихором.
Што у овај дан
започео је живот својих
непотрошивих ролни.

Јер како би могло бити
другачије. Од прохујалог.
Време. Кад године воле
материју. Папир. Тело.

Неизбирљиве. Нимало
ситничаве. Не маре
за боју коже. Север или југ.
Мегазвезду. Јеленка.
Изгубљеног на друму.
Просјака у метроу.

И одавде и отуда. Заграбе
исто. Као искусни трговци.
Препродавци магле и нафте.
Једва добављивих
униката житних поља.
Са сунцем у зениту.

Свеједно што постоје
шкољке. У којима душа би
хтела изрезбарено Друго.
Јер шта би друго и могла
бити Другост. До само чудо.
Постојање. И истрајност. Душе.

И ова времешна жена.
У реду. Пред шалтером
у банци. Где кажу јој:
Нажалост. Ни данас ништа.

У ципелама је тако врсно
одабраним. Да трају.
Бар столеће и по.

Тако одважним дакле.
Да морам скрушено
признати себи. Још једном:
номинована сам и ја.

За ту звучну дубину тела.
Што види даље. И хтела би
даље. За сат. Ил' часак.
За једно место у реду.

Још само да је ишчупам
из абдоминалне шупљине.
Рупе. И упакујем је
колико-толико. Прикладно.
Достојно нутарњег праска
дана. Што попут стиха.
Вазда би. Другачије.
Своје исто. Своје немогуће.

Још само да не одустанем.
Од места у реду. Иза те
жене. Што чека. Тако
постојано. Као да управо
њој припашће загонетни.
Очекивано тегобни.
Пакетић још једне
јануарске меланхолије.

У овом освиту Дана
свете писмености.

Спрам ветра што оштри
истине. Објектив слова.
Једва скупљених у хрпицу.
Тако жудно жељеног.

Малом причом.
Између два до три
времена огрејаног.

Никад до краја
дописаног.
Романа речи.

Јануар 2015.

ПОХВАЛА ПЕСМИ КОЈУ НИСАМ НАПИСАЛА

Сва та ситна влакна
раздвојености.
Што чекала су ме.
Док избивала сам.
У орбити дневних
сати. Изван себе.

Кад добитак је бивао
тачна мера изгубљеног.
То чудо збира.
Занос времена.
Што додирне ме.
Нарастајући.
Даром мајеутике.

Златом унутарњих
звезда што зраче.
А не умеш их изрећи.

Хвала песми.
Коју нисам написала.

Путујем. Ка додирима.
Свих боја. За које
речи. Ах речи.
Танке су ципеле.

Пуне песка.
Пуне снега.

ТАМПОН ЗОНА

Птице. Димне завесе.
И међувреме. Вредно
безимене космичке станице.
У којој били бисмо мапа.
Крвни судови. Изношена
кожа. Земље. А ипак.
Одећа кристала. Блистава.
У патњи ваздуха. Душе. Воде.

Достојна порекла. Путовања.
Кад скупљају се записи
натопљени кишом.
И неме речи судбина.

Кад узети карту за бродицу.
И такси на црно. Не може
бити друго до стварност.
Акорд одвећ нагорелог
акордеона. Светлост небројено
пута скруњеног. Прегаженог.
Грумена планете. Који јесмо.

Премда је са нама
и мали Бог. Крај ватре.
Под кабаницом.

Дели нам. Оно што има.
Вадећи из папирне кесе
комадиће невремена.

Онако невидљив.
Из плећа нам извлачи
изломљена стакла
повратка. Језу и шкрипу.
Вагона. Безизлазно
одложеног поласка.

Седи дуго на прузи.
И пуши. Изгубљен
у мноштву. Без приступне
везе. Са Оцем богова.

А хитна му је ова
бесконачност.

Питао би га. Дакле.
Поближе. Поверљиво.
Бранећи се од сузавца.
Од осица влажне ватре.
Од лако запаљивих
паркова. У журби
спакованих завежљаја.

Догорелих до нокта.
До саме сржи.

Је ли то све. Или је то заиста све.

А онда. Та девојчица.
На прелазу. У вечном
пролећу. Загрљаја мајке.
Маше. Гранчицом прерано
расцвале трешње. Коју приноси
отац. У знаку веселе. Вазда
пупеће љубавне хране.

Је ли то све. Или је заиста све.

Јер и Све има своје танке
међе. Наде. Ако верујеш
из стешњених капута
одбеглима. Зналцима
дакле. Најближе коже.
Сваке стешњености.
Лутаоцима. Песницима.

Познају они и пустаре.
Пешчаре. Гола стабла.
И свако зрно. Глинено.
Пиринчано. Пушчано.
Пешчано. Знају да *Оно*
иш̄то се бори за свей̄лос̄ӣ,
јес̄ӣе смр̄ӣно крхко.

И памте. Ваздашњи пад
империја. Монумената.
Лажних владара. Оданих
вазала. Зидова. Рампи.
И како празни умеју бити
неолити. Колико и сајбер
клисуре. Завириш. Кад оно:
Ништа. Ако је без знака.
Без милости гласа.
Без додира. И цвета.

Знају. Да ни границе
нису безграничне.
Ни бесмртне. У ствари.

Кад-тад. Сломе се.
Од убода властитог мраза.
Поклекну. Допузе
до тачке отопљења.
До најближе руке.

Лакше је онда отворити
празнину. Пуну ваздуха.
Јер тамо. Као у стиху.
Свет̄и није мес̄ио.
Већ мојућнос̄и.
Поље веће од оног
са којег си пошао.

Потпалиш ватру из плућа.
Подунеш у стопала.
Као добри ветар.
И летиш. Летиш.
У месту. И увек даље.

И гранчица трешње.
Рекао би. Без задњих
намера. Дабоме. Танушна
и крхка је залудност.
На домаку аутострада.
На измаку зиме.

И ипак. Још увек. Није све.

О каква беспомоћност.
Шапнуо би. Тек себи
у недра. А опет. Задивљен
гледаш: каква слободна
екстаза. Раста. У стиснутој
дечијој шаци. Побуна цветања.

О каква душа. Тренутка.
Тај цветић неме. Непојамне
невиности. Уистину.
Мирисно. Неугасло. Све.

1. март 2016, с ѿомишљу на Игомени

О ВРАПЦУ, И МРВИ

Ето. Овом врапцу. Снежном.
Уопште ниси потребан.
Сем ваздуха и снегова
тој планинској форми летења
уистину не треба ништа.

Пољски врабац је већ
од озбиљније помоћи.
Избегава Исланд. Али
пролетер је Континента.
У мукотрпној бици
против штеточина.

Шпански је спреман
да те угости Цвркутом.
У питоминама Средоземља.
Не заобилази ни пешчаре.
Ни дунавска приобаља.

А њему тек нема равног.
Истрајан је и храбар борац.
Врабац камењар. Један.
У распршеном јату.

На крају. Премда
не последњи.
Врабац је покућар.
Неупадљиви Цар обичности.

У њишућим насеобинама
час голог час расцвалог
жбуна. Аутор јутарњег.
Добросуседског концерта.
Уз твоју корицу хлеба.
Уз шешир раног мрака зиме.
Уз пусто. И голо ништа.
Кад његов цвркут ти је све.

А хлебова пак.
Има. Небројено
много. И мало.

Воденичарских.
Ратарских. Кукурузних.
Пиринчаних. Ражаних.

Оних са целим зрном.
Сунцокрета. Бундеве.
Сусама. Јечма. Лепооке
маслине. И сува грожђа.

Са пољима зачинских
трава. Што лелујају
напрслинама коре.

Док пева у ватри пећи.
И чистих. Заслужних глади.

Има и оних справљених
од последњег праха
подрумске вреће.
Са мало. Тек мало.
Соли и воде. Тврдих.
Попут часних обећања.

Има их меких. Свадбених.
Млечних. За зубиће
полазника. У школицама
справљања хлебова.

Има најпосле. И најпре.
Хлеба монаха. И искушеника.
У којих имати. Као свету
реч. Исто је што у себи га
славити. И знати га не таћи.

Постоји и онај Један.
Једини. За читав пук.

Чуван за целивање
успомене на хлеб.

За пут преко вечних
планина. Из епопеје
повратка. Дому сунца.

Комадић по комадић.
Нахраниће самотника.
Или армију људи.

А и људи има.
Да погледом ти изроде
босиљак. У хлебу душе.

Или из ока однесу.
Последњу мрву.

БАШ ПРАШЊАВО МЕСТО

*Прашина се с̄ивара јер се с̄ивари
око нас рас̄адају. Чес̄ице које
ла̄ано лебде у зраку лако мо̄у
да буду земља која је у кућу
уне̄иа с̄иоља, комадићи ӣла
ӣомешани са ӣрахом бе̄иона
скинӯиим ӣрењем са ӣро̄иоара
и делови ӣумено̄и ђона.*

*Највећи део кућне ӣрашине
сас̄иоји се од ћелија коже
оних ш̄ио у њој живе.
И месец је баш ӣрашњаво мес̄ио.
Дебео слој ӣрашне, камена
који су измрвили ме̄иџеороиди
вековима ударајући у Месец.*

Не треба за ту просту истину
много лова по шипражју
књижница. По врлогу
сајбер-речника. Лутања
по бездану филозофских
теорема. Под светлошћу

ноћне лампе. Ни самотних
тумарања по доковима.
Седења на клупама у парку.
Међу лисјем. У глуво доба.

Које и није сасвим глуво.
Ако верујеш да се може чути
невидљиво. Зујање васионе.
Музика стварања. А опет
знати да и свемир је родно
место свакојаке прашине.
Од камена. И несталих звезда.

Јер прашину ствара прошлост.
Али она са подједнаком
лакоћом долази из будућности.

Прашина је слагање времена.
Брзометна садашњост.
Нечега што без сумње постоји.
А као да у прштавој експлозији
тренутка сагори чаролију
своје појавности.
И више као да и није ту.

Уосталом.

*Прашина, коју разноси ветар,
може да појиче од било чега.*

Па и од онога што не видимо.
Или превиђамо. Као наслагану
архивску грађу на радном столу.

Или као мелодију оркана.
За коју. Док се не појавимо.
На њишућој сцени једног
листа папира. Заправо
и нема правог уздаха.
Описа. Имена. Ни речи.

Песма је доказ о нечему
што смо. Већ били. Дакле.

Увелико. И подједнако.

У сваком долазећем часу.
И ти што ово читаш.
И записивач.
Прашине и снова. Ја.

БРАТ СНЕВАЧ

Онај ко гледа одозго.
Упркос ширококутности
не види баш све.

Омета га подешавање
телеобјектива. Крупан.
Облацима замагљен план.
Недостатак прецизних увида.
Тачних доза. Плаветнила.
Несташице крви.

Измиче му опипљивост
сфера. Мрешкање таласа.
Фини тлак набора под руком.

Недостаје му амперометар.
За невидљиве напоне.
За муњин удар.
У појединачно срце.

Ко гледа одоздо.
Не може се нагледати.
Само се пита.
Пита се. И чуди.

Ко гледа по страни.
Хода клиском стазом.
Оштра је линија
бесконачни скуп
сумњи. Искошен
поглед. Лишен
самилости.

У равни додира.
Гледаш у ширину.
Сакупљаш је
у оканце вида.

Као кад путује пчела.
Педесет хиљада летова.
Четири екваторијалне дужине.
Четири милиона цветова.
За један килограм меда.
А опет. У свакој капи
јасно осећаш. Багрем је
багрем. Цвет је цвет.

А ако гледаш у дубину.
Хиљадама прелома
брзих светлости. Видиш.
Унутарњим оком.

Како настаје и буја.
То зборно место.

Жудних. Непризнатих.
Тобом призваних
других. Да будеш им
поверилац. Исповедник.
Књижевни извршиџељ.
И сневач. Брат.

И када отвориш
дневник снова.
Можеш прескочити
наименовање у Ја.
А опет. Са много
поуздања рећи ко си.

Јер Други у песнику.
Човек је. И песник.
Антологијско место.
Братства људи.

РОМАН МИСЛИ

Једна мисао испуњава
бескрај. Мислити
треба да би је чуо.

И када не чујеш је.
То је почетак и крај.
Твог кратког пролога.
Мисли. Која мисли те.
Као своју јасну.
Видљиву будућност.

Где већ си уписан.
Као иконица.
Вечита давност.
Бескраја. Великог
романа мисли.

БЕЗИМЕНИ

*Управо сам побеђен,
неслајем с побијом свакој живој створења.
Мада знам да је то моја властита, ничија
више судбина.*

Чеслав Милош

И тако дођосмо до љубичица.
Оне које нисмо још продали.
Уз мало брашна. И маслинова
уља и соли. Појешћемо.
Уз капљицу вина.
Поравнавши папирни
столњак. До задње
боре кривице и стида.

О Господе ситних
цветова. И трава.

Тако дођосмо до камена.
До ризница древних
библиотека. Пресушених
речи и звезда.
До биографије градова.
Што падају у време.
Придржане љупким
фасадама негдашњости.

Са голубовима у праску.
Што враћају се. На старо
место. По старој мери
љубави. По мрву.
Из пољупца парова.
По пољубац. Танког.
Зрачног дрхтања.
Старичине руке.

Сведена је прича. Време.
Ево ме: Сав живот.
Иметак. Стих или два.
Оно је што сачувах.
Као раног јутарњег паука.
Пужа. На првој стази.
Између ружа невиности.

Јер најлепша од свих је
Ружа. *И нема своје зашито.*
Цвета зашто што цвета.

Боже спаситељу свих.
И свега. Подржи ме
у сновивању. Јер тамо.
Покрај снова.
Они су што ћуте.

А време пролази.
И то је смисао времена.

Док ја још тражим.
Непроћердан облак.

Дај ми да гајим гласове
унутрашњих паркова.
Гласове ружа.

Наговори анђела
да пође и том стазом.
До гробља безимених.
Што тако добро. У тишини.
Разумеју говор цветова
и биља. Што након еклипси.
Стабљичастим блеском.
И за њих. Онемеле.
У постојаном растројству
нестајања. Шапуће.
Ниже бројанице. Пева.

И тако дођосмо до
цветања самог.
Што чисти је смисао
Руже. Са ове и оне
сунчеве стране.
Испод и изнад грудица.
Ливада. Неба и земље.

О Господе безимених.
Спаситељу речи.
Невена невиности.

Хтела бих да сам одгајивач
непокошене детелине.
Разносач месечева млека.
Од врата до врата
необасјаних ноћи.
У постојаном недостаку.
Времена. И смисла.

Окрени ме. У орбити
дома бездомности.
Допусти да засадим
још име или два.
Сред свега изгубљеног.
И сваког губитка.

Јер име је име. *Улаз*
у нејознај̄ӣ шунел.
Којим се иде
мирисима све̄ӣа.

Допусти да верујем.
До краја. У оно
чему служим.

Да остало је.
Још једно.
Прво и последње.
Непобеђено.

Језик облика. Памћење
језика. Кратка лирска
фантазија. Говор дна.

Бића. Речи. Ствари.
Ствари. Бића. Речи.

У ПОДНОЖЈУ ПЕСМЕ

ЕНОХ, МЕЂУ СЕКУНДАМА

Тридесет осам људи различитих националности, гостију у познатом летовалишту Сус у Тунису, страдало је на хотелској плажи 26. јуна 2015. године. Непознати мушкарац изложио је купаче паљби из ватреног оружја, скривеног сунцобраном, пристигавши глисером са мора. Очевидац догађаја био је и седмоипогодишњи дечак из Србије, у том часу занет игром на песку. У тренутку када је започела пуцњава, потрчао је ка мајци, и у општој пометњи и својој ужаснутости једино што је успео да каже било је: „Хоћу да живим.“

Овај дубински усклик, изненада обасјани свети налог и потреба постојања, враћа у сећање лик Еноха, за кога Бела Хамваш каже да је „намесник света душа“, на највишој степеници духовне хијерархије, чак и изнад арханђела, бранитеља светости и живота. Енох је нашао књигу коју је Адам закопао и тако је непосредно сазнао оно што се збило у рају. „На прагу апокалипсе, на почетку тамног раздобља, он је први будан“, супротстављајући се ономе ништа, и празнини, након побуне палих анђела и претње ништавилем.

Енохово биће повезује рајско човечанство с апокалиптичним, историјским. А његова једина могућност, визија и посвећеност, јесте – „сигнатура“ – праслика

Бића, уписана у Књигу примљену од Аријела: непоколебива верност и прионуће, поузданост у дух истине. *Буди веран, буди будан*, праистина је књиге, коју је Адам закопао. Јер књига, хебрејски *Сефер*, знање је, и светлост, и смисао.

„Дечарац господа“, како га назива Хамваш, или Ефеб, о коме Платон пише у *Фегру*, блиставо је Хамвашево дериште, које се сећа свег ужаса, са дна потопа, и земље као места језе и дрхтања, али зна и законе неба. Рајска душа – то „дете зоре и росе“, *phylax pneumatou*, по Платону – чувар је наших душа. (Бела Хамваш: „Енох“, *Silentium*, стр. 225–247. Превео Сава Бабић. Службени гласник, Београд, 2012).

СРЦЕ РУЖЕ

Човек иде свакодневном / улицом. За свакодневним/ њослом. С мачеџом у њорби. Поводом догађаја, из околине Београда (Батајница), фебруара 2015. Тридесетпетогодишњака је, наочиглед супруге, усмртио непознати човек, извадивши мачету из торбе, јер га је возач замолио да се склони са коловоза, у уској улици. Возач је за неколико минута због тешких унутрашњих повреда и крварења, издахнуо, а човек се удаљио, мирно носећи у руци, у белој пластичној кеси, крваво сечиво.

ГЛАСИНЕ, СУДБИНЕ

нејроцењиве њрошлосџи Боиње – припадници Исламске државе уништили су током својих напада, јула 2015, чувену статуу лава, тешку 15 тона, која је стајала испред музеја у древном сиријском граду Палмири. Мамун Абделкарим, руководилац Департмана за антику и музеје

у Дамаску, посведочио је да је у питању статуа позната као *Лав боиње Ал Лаи*, непроцењиве вредности. Након годину дана опсаде џихадиста, сиријска војска је 25. марта 2016. ушла у овај древни град, те по изјави Абделкарима, постоји и нада да ће тековине древне културе овог града који је основан у трећем столећу пре нове ере, бити рестауриране.

једном сѝвореној / неизрецивој – посредством видео-снимака, у преносу „уживо“ могло се, марта 2015, пратити рушење и разарање древних предмета асирске културе. На вредно наслеђе месопотамијске цивилизације, као што су фигуре од алабастера, као на „скаредне примере идолопоклонства“, екстремистичка ИД насрнула је маљевима и бушилицама.

На дрвеној арки; У љеуку безваздушној / комбија – током избегличког таласа из блискоисточних земаља, „највећег након Другог светског рата“, током 2015. године, појединци и породице су, у потрази за спасом и сигурнијом будућношћу, сав иметак улагале у скупо плаћен превоз на црно, и путовање у организацији бездушних кријумчара људи, који су их превозили, или чак препуштали да се сами сналазе у обичним дрвеним баркама, гуменим чамцима, без појасева за спасавање, и који су под оваквим условима, често губили живот, на отвореном мору или надомак обала Грчке или Италије, али и у претовареним возилима, где су затворени, без хране и пића, умирали и због недостатка ваздуха. У напуштеном камиону-хладњачи, пронађеном на друму у Аустрији, 27. августа 2015, сви путници, вероватно из Сирије или Авганистана, нађени су мртви, а међу њима је била и једна беба и троје деце.

Пред равнодушношћу Зига – незапамћени прилив избеглица пред вратима Европе створио је конфузију у стратегији њиховог прихвата, или дозвола за њихова транзитна путовања до жељеног циља, те су неке од земаља разматрале могућност потпуног затварања граница и одбијања било каквог прихвата миграната.

ТЕЛЕМАХУ НЕМА КО ДА ПИШЕ

За сада сам марајџонац /у кавезу од жилејџице. / Вечитије иранице – сматра се да је од почетка 2015. године, у јеку блискоисточне кризе, кроз Србију прошло 250.000 избеглица из Сирије, Ирака, Авганистана, често са децом у наручју, без потребне одеће и обуће, тражећи, на путу кроз непроходне терене, мора, шуме, пољане, на свом неизвесном вишемесечном путу кроз Турску, Грчку, Бугарску, Македонију, Србију, Хрватску, излаз ка Западној Европи, где би живот могао за њих изнова почети. Неке од ових земаља пак, неспремне за овај огромни мигрантски талас који је потресао читав континент, свој одговор су пружиле одбрамбеним зидом, и ангажовањем полиције и војске, или жичаним оградама на граници, које су ови упорни, уморни и изгладнели људи успели пробијати. Посебну опасност представљала је *жилејџица*, у којој су живот на најстрашнији начин стали губити они који не познају појам границе – племенита дивљач, кошуте, јелени и срне. Постављање оградe почело је јула 2015. код мађарског града Морахалом.

Миксалишџије – Србија је исказала посебну солидарност и бригу према мигрантима. Сакупљање неопходне помоћи организовано је у многим прихватним центрима. У Културном центру *Миксалишџије* у *београдској Савамали*,

у прихватном центру, око сто хиљада избеглих за годину дана добило је помоћ у лековима, храни, обући и одећи, и тај вид помоћи и даље је на снази. У парку крај Железничке странице у Београду пекари доносе свеже пециво, грађани играчке за децу, лекари-волонтери пружају неопходну помоћ, док су у оближњем хотелу „Бристол“ начињене и посебне играонице за најмлађе.

ЕФЕКАТ ЛЕПТИРА

Јаванска шкољка. / *Са обала реке Соло* – један изломљен, цикцак упис, пронађен у фосилизованој шкољци на острву Јава у Индонезији, вероватно је најстарији познати запис човековог претка, стар 500.000 година.

Ефекаџ лејџира – *butterfly effect* – осетљива реакција на сваку промену.

Математичким моделима за опис промене времена показало се да одступање од наизглед безначајних параметара може условити њихову супротност, да ударац крилима лептира може проузроковати олујно невреме на другом континенту. Изградња стратешких радара за прикупљање таквих тихих сигнала помаже да се у раним фазама препознају надлазеће промене.

Научници су открили да лептири имају уграђен магнетни унутрашњи компас, који се налази у њиховим антенама, који им помаже да се оријентишу. Тако милиони лептира безбедно проведу зиму у Мексику, пошто прелете четири хиљаде километара, сасвим тачно се оријентишући, током својих годишњих миграција из Северне Америке у централне регионе Мексика.

Тамо где ѿаласи / зајљускују ѿело дечака – трогодишњи дечак Ајлан страдао је заједно са петогодишњим бра-

том Галипом и својом мајком надомак Грчке. Дечаци, пореклом Курди, утопили су се на отвореном мору између Турске и Грчке, покушавајући да од Бодрума, где су се укрцали, стигну на грчко острво Кос, бежећи од ужаса и бруталности Исламске државе. У ноћи између 1. и 2. септембра 2015, за мање од сат времена пловидбе брод је потонуо, а од седамнаест путника, на нејаким пловилу, њих тринаест се утопило, међу њима и двојица малишана. Будући да нису знали да пливају, без заштитних појасева, на отвореном мору, нису могли избећи смрт. Турска репортерка Нилуфер Демир, дописник и фото-репортер турске новинске агенције Доган, начинила је потресни фотос дечака, на обали, у уредној одећи, са главом у песку. „Ништа друго нисам могла да урадим. Помислила сам да је то једини начин да изразим врисак његовог немог тела...”

Док милујемо далека брда – Пробудимо се ноћу и смешимо, грајо, / на Месец са зајешим луком. / И милујемо далека брда / и ледене јоре, блајо, руком. (Милош Црњански, „Суматра“).

Исџиниџе речи нису лејџе, / Лејџе речи нису исџиниџе. / Умешносџи није уверљива, / Уверљивосџи не значи и умешносџи. (Лао Це, Књија смисла и живоија (Тао џе ђинџи)).

Језик је расџављена форма музике – „Језик је растављена форма материје. Сила, радијус одбацивања песника далеко од његовог одредишног пункта.“ (Јосиф Бродски, Туја и разум.)

БИВШЕ

Са ознаком ЈАТ – Југословенски аеротранспорт, највећа авио-компанија некадашње земље Југославије,

основана 1927. као Аеропут, током Другог светског рата обуставила је рад. Обнављајући летове 1947, преименована је 1. априла те године у ЈАТ. Поново је променила назив 2003, али је остала наследница најстаријих активних авио-линија, стационирана на београдском аеродрому „Никола Тесла“, са програмираним летовима на међународне дестинације, укључујући и оне које су припадале некадашњој Југославији. „Никола Тесла“ је данас један од највећих међународних аеродрома у овом делу Европе, матично чвориште Ер Србије, националног превозника Републике Србије, и више чартер авио-компанија, међу којима је и Јат ервејз.

РОМАН РЕЧИ

Марш соли – 26. јануар у Индији се обележава као Дан независности. На тај дан 1930, Махатма Ганди, вођа покрета за независност Индије, кренуо је са присталицама на марш кроз Индију, мирно протестујући због пореза на со, охрабрујући у исти мах Индијце да самостално производе со, као симбол независности. Производња, поседовање и продаја соли, иначе, били су законом забрањени, а сваки прекршај се строго кажњавао.

Принца наде. Принца ноћи – Бранко Миљковић, један од најзначајнијих српских песника и есејиста, рођен је 29. јануара 1934. у Нишу. За збирку *Вајџра и нишија* добио Октобарску награду Београда. Преминуо је под неразјашњеним околностима у Загребу, 12. фебруара 1961. Епитаф *Уби ме њрејака реч* најнавођенији је стих српске поезије, који је песник исписао у својој збирци *Извор наде* (1960). Миљковић је, због своје ерудитске, у исти мах аутентичне снаге симболистичке речи, називан Принцем поезије.

Ноћ јача од свеиша – назив Миљковићеве песме *Задивљен. Нишшаван* – „Човек загледан у свет има пред собом две алтернативе: да осети своју ништавност или да се диви. ... Поезију сам почео да пишем из страха.“ (Бранко Миљковић, из интервјуа у нишким *Народним новинама*, 1960). Ова идеја сажета је и у појам *космичке бесмислице*, коју песник помиње у последњем писму пријатељу Петру Џацићу, фебруара 1961, једнако као и метафизичку студен и осећање апсолутне усамљености: „Бојим се да говорим, да пишем. Свака ме реч може убити.“

Најмноољуднијеј. Од свих ујамћених казамаша – 26. јануара 1945, Црвена армија је ослободила Аушвиц (Биркенау), симбол масовног страдања, већином Јевреја, у Другом светском рату. Овај датум се, одлуком Генералне скупштине, обележава као Међународни дан сећања на жртве Холокауста.

У ишице је ујрађен експлозив – почетком децембра 2014, у Авганистану, на небу изнад провинције Фарјаб, на северу земље, на граници са Туркменистаном, уочена је необична појава, птица које иначе нема на тим просторима. Усмрћена испаљеним хицима, птица је експлодирала, из перја су јој је вириле жице и детонатор начињен од мобилног телефона, а посебно је био уочљив и њен „самоубилачки џемпер“. Уз експлозивни уређај била је опремљена и малом камером.

Под црном кринком лица – током прве половине 2015, у више наврата, обелодањени су снимци деце егзекутора – дечака не старијих од десет година. На једном је дечак у црној униформи, из терористичког кампа за децу, који убија „невернике“, наводно, двојицу официра руске службе безбедности. На другом снимку „лавић Калифата“

одсеца главу официру сиријске војске у сиријској покрајини Хомс.

Прохујало с вихором – америчка љубавна и историјска драма, у режији Виктора Флеминга, према истоименом роману Маргарет Мичел. Филм, реализован 1939. године, постао је најкомерцијалнији филм свих времена, а налази се и на листи 250 најбољих филмова, укључен у Државни филмски регистар САД, док га је Амерички филмски институт ставио на четврто место на листи „100 година, 100 филмова“ – као и на четврто место најбољих епских филмова.

У овом освиџу Дана / светије ѿисменосѿи – 27. јануар (14. јануар по старом календару) слави се у знак сећања на светог Саву (световног имена Раство), најмлађег сина српског жупана Стевана Немање (свети Симеон), принца династије Немањића, просветитеља и првог српског архиепископа. Свети Сава је завршио земаљски век 14. јануара 1236. године, у Трнову, у Бугарској, његове мошти пренете су и сахрањене у Манастиру Милешеви 6. маја 1237. године. Мошти је спалио Синан-паша 1594. године на Врачару, у Београду, а на том месту је данас храм посвећен светом Сави.

Црква је дан смрти светог Саве установила као обељевање успомене на његов живот и дело, те се овај дан слави као храмовна и породична слава. Многе занатлије сматрале су светог Саву својим патроном и овај дан узимале као еснафску славу, али се данас свети Сава преваходно слави као утемељивач цркве, први архиепископ, државотворац, заштитник просветних установа и образовања, књижевник – зачетник српске средњовековне књижевности.

ТАМПОН ЗОНА

Оно што се бори за светлост, / јесће смртно крчко.
(Збигњев Херберт, „Освит“, *Госјодин Којшто*, превео Петар Вујичић, Свјетлост, Сарајево, 1988, стр. 97).

Свети није месито / Већ мојућности (Шон О’Брајен, „Снежна мећава“, *Друја земља*, изабране песме, ауторов избор, превео с енглеског Зоран Јунгић, Кућа поезије, Бања Лука, 2015, стр. 96).

Идомени – око тринаест хиљада избеглица чекало је, првих дана марта 2016, у кампу у Идоменију, у Грчкој, на улазак у Македонију и на даљи жељени пут у Европу. О условима њиховог принудног задржавања на том простору сведоче сами мигранти, одрасли и деца, као и хуманитарни радници, активисти, уметници, извештачи, сниматељи. Тако је у непуних шездесет секунди био видљив приказ са девојчицом која маше тек процветалом границом воћке, на жичаној огради. Кинески уметник Ај Вејвеј у избеглички камп је 12. марта допремио бели концертни клавир, и на њему је, смрзнутим и готово непокретним прстима, након три године несвирања, дирке дотакла Нур Алкзам, избеглица из Сирије, студенткиња клавира.

Сред избегличког и хуманитарног хаоса, у тампон зони, то су били микротренуци наде, који су претходили њеном затварању 21. и 22. марта, и заустављању такозване Балканске руте, које је педесет хиљада људи, жена и деце, дочекало у шаторима у блату, под отвореним небом, на киши, без довољно хране и лекова – и без наде.

О ВРАПЦУ, И МРВИ

Познате врсте врабаца су:

Планински или снежни врабац, живи у пределима изнад 2000 метара.

Шпански врабац, настањује регион Средоземља, у Србији га има око Смедерева и у делу Делиблатске пешчаре.

Пољски врабац, има га у Азији, Аустралији, читавој Европи сем на Исланду. Користан је јер једе штетне инсекте.

Врабац камењар, углавном се гнезди у јужноевропским каменитим пределима, лети у распршеним јатима.

Врабац њокућар (домаћи врабац), живи у насељима.

БАШ ПРАШЊАВО МЕСТО

Делови песме у курзиву су у стихове преломљени одговор на питање „Како настаје прашина“, читаоца Ђорђа Мијатовића, из Неготина, из традиционалне рубрике „Да ли знате?“ најстаријег дневног листа у Србији, *Полиџике*.

Метеороид – мали камени или метални објект који путује кроз простор. Или, било који део, најчешће остатак комете, на путу кроз васиону. Када зађе у атмосферу земље загрејан је до усијања и постаје метеор.

Метеороиди су знатно мањи од астероида, и њихова величина варира од малог зрна до објекта широког читав метар. Уколико је тај објект мањи, сматра се микрометеороидом, или космичком прашином. Када метеороид, комета или астероид уђу у земљину атмосферу, повећање њихове брзине производи светлосни траг, који потиче подједнако од сјаја самог овог објекта као и од светлосног репа који стварају делићи у настајању. Овај феномен познат је као „Лутајућа звезда“.

„Киша метеора“ је скупина од више метеора који се јављају у размаку од неколико секунди и минута а потичу од исте појаве на небу. Ако пак објект опстане при одвајању од свог пута кроз атмосферу као метеор и удари о тле, назива се *метеоријом*.

Око 15 000 тона метеороида, микрометеороида и различитих облика космичке прашине уђу у атмосферу Земље током сваке године.

БРАТ СНЕВАЧ

Књижевни извршићел – „Данас ја немам личност: сву своју људску природу поделио сам на сијасет аутора којима сам послужио као књижевни извршилац. Данас сам зборно место сићушног човечанства које припада само мени.“ (Фернандо Песоа: „Другачија верзија настанка хетеронима“, *Хетероними*, приредила и превела Нада Узелац. Службени гласник, Београд, 2013, стр. 175.)

БЕЗИМЕНИ

Појешћемо. / Уз каиљицу вина. – Међу јестиво цветно биље спадају: бегонија (гомољаста), гарденија, геранија, дуван, јасмин, јоргован, липа, каранфил, камилица, копар, маслачак, мента, невен, орлов нокат, пасуљ (пуноцветни), различак, црвена детелина, цвет јабуке, поморанџе, цветови агрума. У нашој је традицији справљање слатког од мајских ружа. Поховани цвет бундеве (тикве) омиљен је специјалитет у многим светским кухињама, а посебан деликатес је на сличан начин спремљен цвет љубичице. У народној кухињи региона Ђердапа своје традиционално место има похован цвет драгољуба.

И нема своје зашћо (...) – Ангелус Силезијус, XVII в. Наводи га, у преводу са немачког Х. Л. Борхес: *Ружа нема своје зашћо; / цвећа заћо шћо цвећа.*

Улаз / у нећознаћ шунел – *О име, шћо ће ћод бршљаном оћрких / као неки улаз у нећознаћ шунел/којим се иде мирисима свећа!* (Пабло Неруда, *Љубавни сонетчи*, I,

Сунце у реју веџра, избор и превод Радоја Татића, Прo-света / Рад, Београд, 2016, стр. 9.)

Гробље безимених. – На гробљу Збег, у Борчи, почива више од шест стотина покојника, које није имао ко да сахрани. Обележени су као Н. Н. лица. Са бројем, или именом, ознаком: дечак, десет година, девојчица, седам. Нико од ближњих (сем општине у којој су живели) није сносио трошкове сахране, нити присуствовао испраћају на последњи починак. На њиховим хумкама нема споменика. Само крстаче. И понегде неки цвет.

Једно. Прво и последње. „...остало је усред свих губитака оно једно: језик“. (Паул Целан, Говор приликом добијања Књижевне награде града Бремена, 1958.)

Зоран Ђерић

Поезија као сеизмограф

Наслов новог песничког рукописа Тање Крагујевић, *Ефекаџ леџџира*, обавезује на објашњење. Најпре оно које даје сама песникиња у фусноти („у подножју песме“): „Ефекаџ леџџира – butterfly effect – осетљива реакција на сваку промену. Математичким моделима за опис промене времена показало се да одступање од наизглед безначајних параметара може условити њихову супротност, да ударац крилима лептира може проузроковати олујно невреме на другом континенту. Изградња стратешких радара за прикупљање таквих тихих сигнала помаже да се у раним фазама препознају надолазеће промене.

Научници су открили да лептири имају уграђен магнетни унутрашњи компас, који се налази у њиховим антенама, који им помаже да се оријентишу. Тако милиони лептира безбедно проведу зиму у Мексику, пошто прелете четири хиљаде километара, сасвим тачно се оријентишући, током својих годишњих миграција из Северне Америке у централне регионе Мексика.“

Лептири (Lepidoptera), који су један од најбројнијих редова инсеката (постоји око 180.000 врста), било да су дневни или ноћни, имају два пара мембранастих крила

обраслих љуспастих дланицама које се покривају попут црепова и усни апарат прилагођен за срцање. Хране се углавном нектаром, ретко пелудом (*враићићемо се на ову чињеницу*).

Има међу писцима, како у свету, тако и код нас, заљубљеника у лептирове. Међу најпознатијима је, свакако, Владимир Набоков. Не само да је био истински лепидоптерист, већ је у својој прози примењивао неке од особина лептира – нестварност, ишчезавање, крхкост. Брисањем обриси предмета, тако да се постиже утисак њиховог нестајања, неприсуства, Набоков је стварао неку другу стварност. Верујући да је „најбоља уметност увек фантастично варљива и сложена“ и сам је правио компликоване, фасцинирајуће структуре.

Виктор Јерофејев је тврдио да Набоков види у лику лептира лепоту света која је одлетела. „Бекство у естетику“, признаје даље Јерофејев, „радикалнији је протест против безумља XX века неголи политичка препирка карактеристична за књижевне кружоке прве руске емиграције.“

Андреј Битов је поетски поступак Владимира Набокова поредио са пауковим ткањем: „Као зналац, он се сваки дан суочавао са структуром света, а као уметник – осматрао је Творевину. Због тога његов свет и није груб, иако га стално рашчлањује на *оно што је најважније*, већ је суптилан као *целина*. То су fine, принципијелне разлике (како је *продуктивно* помогло искуство ентомолога писцу). Суптилноста света је граница, цветни прах контакта постојања и непостојања.“ А лептир, *papilio*, *бабочка*, *butterfly*, више је него метафора за такву префињеност, крхкост и непостојање – не може да лети ако му се при-

гњече крила и скине са њих прах, док га полен и капи росе одржавају у животу.

И да не ширимо даље „лепидоптерски мит“ (Данило Киш). Тања Крагујевић није ни ентомолог ни лепидоптерист. У њеној поезији инсекти немају посебно место ни пажњу, али имају руже (о томе је писала Драгана В. Тодоресков у избору *Ружа, одисѝа*). Управо њиховим нектаром и пелудом хране се и лептирови. Ипак, за нашу песникињу најважнији је био тај чудесни ефекат, односно осетљивост лептирова на оно што се дешава, као и предосећање невремена, чак, наизглед парадоксално, његово изазивање лепетом крила.

Чудесно и фасцинантно.

О поезији Тање Крагујевић много је писано, с већим или мањим разумевањем. Она је препознавана као особита, другачија од оног што пишу савремене српске песникиње, па и песници. И *Ефекаѝ леѝѝира* ће, претпостављам, бити прочитан и критички вреднован. Овај кратак поговор сматрам као предлог за једно такво читање. Задржаћу се само на тезама које сам већ изнео.

Поезија Тање Крагујевић је „осетљива реакција на сваку промену“, како видљиву, тако и невидљиву. Она примећује кад „пролети анђеол“, миловање ветра, стаклене нарцисе, „мора од стакла“, гребене, глечере, „оштри лед фигура“, исијавање асфалта, портретише одсуство. „У распореду свемоћних типки“ тражи „тачку осетљивости“. Мисли „на ствари које се нису десиле. Као да јесу“. „Пада. И тоне. У целоноћно спорење језичких фигура“. „Остављајући по страни речничка испарења“, „својеглаву упорност сваке поткресане говорне гране“. Она пре-

познаје границе, „савршенство краја“. Размишља о свакодневним стварима, ситницама, али и о Универзуму, који је „савршена, права прича“.

Поезија Тање Крагујевић је, дакле, сеизмограф или, тачније, песникиња је тај уређај за регистровање „земљотреса“, тј. свих поменутих и непоменутих промена око ње, око нас, негде у свету, а њена поезија је сеизмограм, запис, сведочанство о томе.

Све што постоји, ту је и зато да би се написала песма. С друге стране, поезија је свет за себе – оно што егзистира у њој, не постоји нигде другде. Поезија је јединствено сведочанство, а само оно што је пропуштено кроз песничку визуру аутентично је. „Ако нешто не може да се провери на дубљој разини, на разини поезије, онда то, можемо да подозревамо, није аутентично“ (Чеслав Милош).

Постоји овде ипак и један парадокс: када говоримо о поезији, говоримо у прилог нематеријалности, односно фикционалности, истинској немогућности да се она не само одреди, него и задржи ту негде између неба и земље, између стварног и могућног, тј. измишљеног и нестварног. Што не значи да поезију, сваку строфу, сваки стих не треба третирати с поштовањем. Јер су речи, најпре „сведочанство везаности за простор првих сазнања и преживљавања, сведочанство дубоке закорењености управо у тај сам простор. Оне су, даље, израз најопштијег убеђења, које се објављује и у том да је свако људско искуство постављено према неком првотном, основном искуству, које постаје узор за будуће. Најзад: скривена је у њима убеђеност да сваки покрет маште, сваки гест песничког креирања света започиње исто:

Међу начелне принципе поезије спада „парадоксална сажетост“, која је „средство самоодбране“ али и „потврда постојања три спољашње инстанције, које воде заједничку борбу са Ништавилком, свака од њих је савезник личности, а уједно је и прераста. Та три објекта одношења су Други, Свет и Трансценденција. Наше постојање у односу на друге људе, физички свет ствари и појава, према тако или друкчије поиманом апсолуту није ни најмање ослобођено компликација и напетости. Та три савезника припадају врсти проблематичних пријатеља, без којих не бисмо могли преживети ни дан, али чије нам присуство ствара сваког тренутка нерешиве проблеме. За песника најтежи проблем представља наша узајамна диспропорција. Ако већ самог себе, с целим пртљагом мисли и представа, тако тешко можемо да сместимо у тесан предео стиха, шта можемо онда да кажемо о гомили других путника, тако великој, да је у ствари истозначна са поимањем Свега?“ (Станислав Барањчак).

Сместити се у стих, потом у песму, па у поетику, следом претходне претпоставке, значи познавати себе, своје вредности и поредити их са другима, у свету који нас окружује, реалан или на то налик, као и у оном новоствореном, метафизичко-метафоричком, који је управо најближи егзистенцији *између*, којом путују мисли, а која се не да обухватити и измерити.

Руши се без речи језик свеїа.

Као надїробна їлоча.

Диїнуїа за целов самој себи

– примећује песникиња у песми „Срце руже“.

Све је у језику садржано: митови, етика, традиција, култура, историја и памћење. Лако је допрети до рефлексивног, свакодневног језика и његовог света једноставне комуникације и преноса информација, али није лако допрети до песничког језика, још мање до песничког света, који није свет без рефлексја и без жеље да посредује, и он је усмерен ка другом, ка читаоцу и сабеседнику. Мада је понекад неприступачан, није и неосвојив. Такав је и песнички свет Тање Крагујевић, оличен у књизи *Ефекаш лейшира* – препун рефлексја, али и жеље за дијалогом са другим, било да је емотивно или поетички близак, он је неопходан, како би живот и писање имали смисла.

САДРЖАЈ

Соларно огледало	7
Вртоглавица	8
Добра кризе	9
Котарица, псалм	10
На сувом друму	11
На пољу, понекад	12
А ноћас	13
Неко	14
Авиопортрет одсуства	16
Ти и ја	18
Справа	19
Игра	20
Речно острво	22
Писати, дотаћи	24
Бонсаи	26
Сан	28
Дива	30
Црна ружа	31
Мајстори	32
Најбоље	34
Граница	37
Савршенство краја	39
Блискост	43

Скица самоће	44
Спасење	46
Није нерешива	48
Сећање водâ	50
Голубова плашња	52
Мала песма	53
Похвала гласу	55
Енох, међу секундама	60
Дете	64
Контејнер, ружа	65
Голубија светлост	66
Чај и тост	67
Нешто	69
Срце руже	71
Гласине, судбине	75
Оно што недостаје	79
Телемаху нема ко да пише	81
Ефекат лептира	85
Љубавна	89
У танкој светлости	91
Слика дана	93
Смисао	96
Понека песма	98
Сваки случај	100
Кривина	104
Бивше	106
Окрећући сад	109
Роман речи, или: догодило се на данашњи дан	110
Похвала песми коју нисам написала	121

Тампон зона	123
О врапцу, и мрви	128
Баш прашњаво место	132
Брат сневач	135
Роман мисли	138
Безимени	139
У ПОДНОЖЈУ ПЕСМЕ	144
Поезија као сеизмограф (Зоран Ћерић)	157

Тања Крагујевић
ЕФЕКАТ ЛЕПТИРА

издавач

Културни центар Новог Сада
Католичка порта 5, Нови Сад
тел: 021 528 972
факс: 021 525 168
e-mail: info@kcns.org.rs
www.kcns.org.rs

за издавача

Бојан Панаотовић

ликовни уредник

Маја Ердџанин

лекџура

Сања Вулетић

џриџрема

Владимир Ватић

шџамџа

Артпринт медиа, Нови Сад

шџираж

300 примерака

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

821.163.41-14

821.163.41-09 Kraгујевић Т.

КРАГУЈЕВИЋ, Тања

Ефекат лептира / Тања Крагујевић. – Нови Сад : Културни центар Новог Сада, 2016 (Нови Сад : Артпринт медиа). – 168 стр. ; 19 см. – (Едиција Џепни анаграм)

Тираж 300. – Стр. 157-163: Поезија као сеизмограф / Зоран Ѓерић.

ISBN 978-86-7931-540-3

а) Крагујевић, Тања (1946-) – „Ефекат лептира“

COBISS.SR-ID 308578055